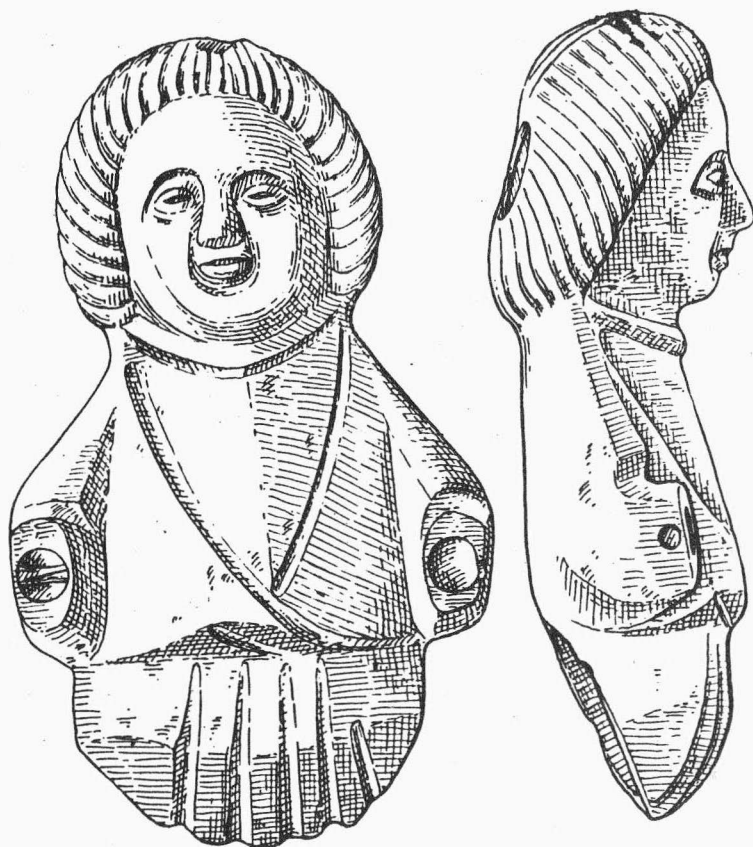

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1986

BRNO 1989

wicklung. Sie ist mittels einer einseitigen Form hergestellt /Spuren von Fingerabdrücken auf der Rückseite der Plastik beim Eindrücken in die Form/. Die nächsten Analogien stammen aus Cheb - Mincovní Strasse und aus Sezimovo Ústí, ein weiterer Fall ist aus Bratislava bekannt. Andere Typen sind Plastiken von Frauengestalten im Kopfstuch /z. B. Sternberk, Sezimovo Ústí/ oder Figürchen von Mönchen mit Kapuze /Mstěnice, Olomouc-Pekařská Gasse, Sammlungen des Mährischen Museums/. Die Tierplastik ist ebenfalls nicht völlig vereinzelt; Analogien lassen sich in Sezimovo Ústí, auf der Burg Obřany, in Kutná Hora und im Ausland im deutschen Konstanz finden. Diese Figürchen werden allgemein als Kinderspielzeug interpretiert, womit auch die ethnographischen Quellen korrespondieren.

Die Datierung der Töpfereikleinplastik ist nicht ohne Probleme. Es scheint, dass es möglich sei, die aus freier Hand hergestellte Plastik chronologisch bereits zum Jahre 1300 /deutsche Analogien/ zu reihen, die mittels einer Form erzeugten Figürchen gehören eher der Mitte des 14. Jahrhunderts und einem jüngeren Zeitabschnitt an. Dies unterstützt auch die Datierung der Statuettchen aus Sezimovo Ústí vor das Jahr 1420. Die Herstellung der Kleinplastik aus freier Hand endet jedoch nicht mit dem Auftauchen von Erzeugnissen aus Formen, sondern setzt offensichtlich parallel weiter in das 15. Jahrhundert fort. Das heisst, dass diese Kleinplastik kein gutes chronologisches Kriterium ist.

MITTELALTERLICHE KERAMIK AUS VELKÉ PAVLOVICE /Bez. Břeclav/

Oldřich Jeřábek, Brno - Josef Unger, AÚ ČSAV Brno

Bei Aushubarbeiten für einen Turnsaal hat man Gefässbruchstücke, vor allem von Töpfen, Töpfen mit Henkel und glockenförmige Topfdeckel geborgen. Die Gefässe wurden aus einem Material mit starker Beimengung an Glimmer hergestellt und sie waren nicht glasiert. Zeitlich kann die Keramik in die Wende des 15. und 16. Jahrhunderts eingereiht werden.

JÍMKY ze 16. - 17. STOLETÍ Z PROSTĚJOVA /okr. Prostějov/

Alena Prudká, Muzeum Prostějovska v Prostějově

V areálu stavby nového kulturního domu v prostoru mezi hlavním kostelem Povýšení sv. Kříže a Komenského ul. v Prostějově byly v roce 1986 zahájeny zemní práce. Na podzim zde byly při bagrování narušeny dvě jímky s výdřevou. V říjnu zde byl proveden záchranný výzkum. Jímka č. 1 obsahovala v humózní výplni sřepovou keramiku, většinou s vnitřní glazurou. V části jímky se pod zborcenými prkny zachovalo několik nádob celých nebo jen částečně rozsedlých, obsahujících množství ovocných pecek. Z výplně jímky byly získány zlomky skleněných destiček z okenních výplní a kožená dětská botička. Keramika náleží do 16. století, většinou se jedná o keramiku s vnitřní glazurou, v menším množství o tenkostěnnou neglazovanou.

Jímka č. 2 obsahovala ve výplni většinou jemnou tenkostěnnou neglazovanou keramiku, ojediněle červeně malovanou, méně keramiku s vnitřní glazurou, zlomky skleněných destiček z okenních výplní a zbytky kůže z bot. Obsah lze zařadit do 17. století.

Fanggruben aus dem 16. - 17. Jahrhundert aus Prostějov /Bez. Prostějov/. Im Bauareal des neuen Kulturhauses im Raum zwischen der Kirche der Erhebung des Hl. Kreuzes und der Komenského Gasse in Prostějov wurden im Oktober 1986 zwei Fanggruben mit Holzverschalung erfasst, welche Keramik, Bruchstücke von kreisförmigen kleinen Glascheiben aus der Fensterausfüllung und Reste von ledernen Schuhen enthielten.

GEOFYZIKÁLNÍ A TOPOGRAFICKÝ PRŮZKUM STŘEDOVĚKÝCH LOKALIT NA KATASTRU MĚSTA JAVORNÍKU /okr. Šumperk/

Zdeněk Brachtl, Vlastivědné muzeum Jeseník, Jiří Dohnal, PŘF UK Praha
/Obr. 34/

V letních měsících roku 1984 - 1985 se uskutečnil topografický průzkum a geofyzikální měření

na dvou středověkých lokalitách v katastru města Javorníku /okr. Šumperk/. Měření bylo realizováno prostřednictvím pracovníků a studentů katedry geofyziky PŘF UK v Praze za spolupráce s Vlastivědným muzeem v Jeseníku.

1. V červenci roku 1984 byl proveden topografický a geofyzikální průzkum věžového pahorku tvrziště v Javorníku-vsi /Javorník, okr. Šumperk/, jež se nachází na pozemku bývalého farního statku /par. č. 430/. Lokalitě byla v minulosti věnována značná pozornost ze strany místních vlastivědných pracovníků /B. König, H. Weinel, A. Paupie/. Úkolem měření bylo podepřít či vyvrátit zjištění záchraného výzkumu z roku 1934, kdy bylo do tělesa pahorku i valu položeno několik zjišťovacích sond, které neobjevily žádné stopy po zděné zástavbě. Při měření bylo použito dvou geofyzikálních metod: magnetometrie ΔT a systematického odporového profilování. V obou případech byla proměřena ve čtvercové síti s krokem 1 m plocha 19 x 18 m. Při konfrontaci výsledků získaných geofyzikálními metodami s topografickým měřením. bylo možno konstatovat tyto hlavní závěry:

- a/ v celém prostoru věžového pahorku nebyly patrně zděné objekty,
- b/ vrcholová část pahorku byla po obvodu obehnaná ze tří stran nasypáním hlinitopísčitém valem,
- c/ ohrazená část vrcholové plošiny měla rozměry cca 10 x 14 m,
- d/ přístupová komunikace z předhradí ústila na plošinu patrně od severozápadu /nízké odpory/,
- e/ v exponovaném jihozápadním rohu ohrazení mohla stát dřevěná obranná věž o rozměrech 4 x 4 m,
- f/ nelze vyloučit přítomnost dalšího destruovaného objektu o rozměrech 8 x 5 m v jižním průběhu ohrazení.

Vyhodnocením archeologického materiálu, jenž byl získán převážně roku 1934, lze stanovit dataci tvrziště v rozmezí od 2. poloviny 13. století - 15. století. Hypoteticky lze spojovat zánik fortifikace s tažením husitů do Slezska na jaře roku 1428.

2. Úkolem realizovaného geofyzikálního měření, jež se uskutečnilo v červenci roku 1985 v bezprostředním okolí kostelíku sv. Kříže v Javorníku - vsi /Javorník, okr. Šumperk/, bylo podepřít či oslabit hypotézu o existenci půlkruhové apsidy v prostoru při východním uzávěru této sakrální stavby. Byla aplikována metoda systematického odporového profilování v 7 profilech při východní straně kostela /kromě toho bylo proměřeno několik profilů na západní straně/. Získané výsledky podpořily hypotézu o existenci apsidy navazující osově na stávající kněžiště stavby. V uvedeném prostoru byla zjištěna oblast vysokých měrných zdánlivých odporů, které mohou být vyvolány přítomností zdiva pod dnešním terénem. Průběh půlkruhové anomální zóny činí cca 7 m /viz příloha/. Uvedená zjištění je třeba ověřit archeologickou sondou.

V létě roku 1986 byla proměřena vrcholová část středověkého tvrziště, jež se nachází rovněž v bezprostřední blízkosti města Javorníku. Výsledky měření na tvrzišti Pustý zámek nad Račím údolím budou předloženy až po vyhodnocení a zpracování získaných údajů.

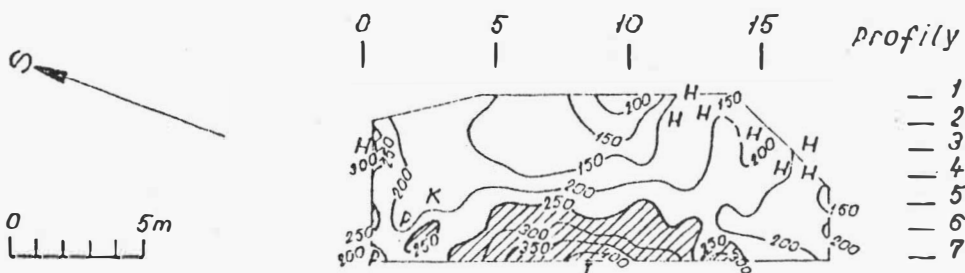
Geophysikale und topographische Untersuchung mittelalterlicher Lokalitäten im Kataster der Stadt Javorník /Bez. Šumperk/. Der vorliegende Bericht referiert über die Ergebnisse der topographischen und geophysikalischen Untersuchung, welche in den Jahren 1984-1985 auf zwei mittelalterlichen Lokalitäten im Kataster der Stadt Javorník realisiert wurde.

Im Juli 1984 hat man die Untersuchung und Vermessung auf dem Plateau der Turmanhöhe einer Feste durchgeführt, die sich auf dem Grundstück des ehemaligen Pfarrgutes bei der Friedhofskirche des Hl. Kreuzes in Javorník befindet. Durch die Messungen, die aus Magnetometrie ΔT und Widerstandsprofilierung bestanden, wurde eine Fläche von 19 x 18 m vermessen. Es wurde die frühere Feststellung beglaubigt, dass auf dem Plateau des Hügels keine gemauerten Objekte standen. Der Gipfelteil war von drei Seiten von einem aufgeschütteten Wall umgeben und in der SW-Ecke stand vermutlich ein hölzerner Turmbau. Die durch die Grabung des Jahres 1984 gewonnene Keramik datiert die Besiedlung in die Zeitspanne von der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts in das 15. Jahrhundert.

Im Sommer 1985 wurde mit der Methode der systematischen Widerstandsprofilierung die Fläche des östlichen Abschlusses der Kirche des Hl. Kreuzes in Javorník gemessen. In sieben Profilen hat man eine Zone von hohen scheinbaren Messwiderständen festgestellt. Der Durchschnitt der anomalen Zone beträgt 7 m, was die Annahme von der Existenz einer Apside unterstützt, die zu dem heutigen Presbyterium anknüpfen würde.

Javorník - ves (okr. Šumperk): KOSTEL SV. KŘÍŽE

ELEKTRICKÉ ODPOROVÉ PROFILOVÁNÍ
MAPA IZOLINIÍ ρ_z [Ωm]

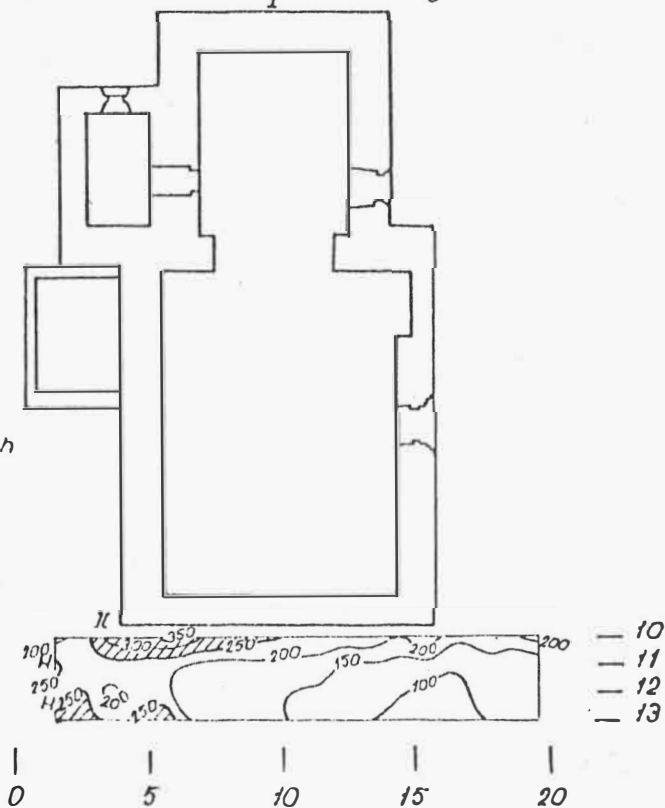

uspořádání A1M1N1B
měřeno: červenec 1985

Vysvětlivky:

- H hraby
- K kanál
- P potrubí
- I, II oblasti zvýšených odporů

půdorys kostela podle
dr. M. Filipové

Obr. 34.

Javorník /okr. Šumperk/. Mapa izolinií elektrického odporového profilování na lokalitě kostelík sv. Kříže. - Karte der Isolinien der elektrischen Widerstandsprofilierung auf der Lokalität der Kirche des Hl. Kreuzes.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1986

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
- Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
- Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
- Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
- Kresby : A. Krechlerová
- Na titulním listě : bronzová plastika z Brna - Kozí ul.
- Tisk : Oblastní ediční středisko Jihomoravské
základny pracovišť ČSAV v Brně
- Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
- Vydáno jako rukopis : 450 kusů. - neprodejné